

Ferenczi Tihamér

Tölgyből gerincet

Ferenczi Tihamér
Tölgyből gerincet

Kárpátaljai Magyar Könyvek *212.*

Megjelent a Bethlen Gábor Alap támogatásával

© Ferenczi Tihamér, 2011

© Intermix Kiadó, 2011

INTERMIX KIADÓ

Felelős kiadó: Dupka György

Válogatta és összeállította: Nagy Zoltán Mihály

Budapesti képviselő: H-1011 Bp., Hunyadi János u. 5.

Készült a Borneo Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-46-2

ISSN 1022-0283

Ferenczi Tihamér

TÖLGYBŐL GERINCET

*70 vers
a költő
70. születésnapjára*

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2011

Szalvia-lázak kertje

valamit mondani

valamit el kell mondanom
különben nem lesz oltalom
mész-vérem be kell oltanom
különben nem lesz oltalom

mert utam csak addig terjed
amíg szélvihar eső verhet
amíg a harcot meg nem vívom
s róla a verset meg nem írom

RAHÓI FENYŐK

Engedj magadhoz,
hadd legyek
Rossz.
Más
nem lehetek.
Öntudatom vacog.

Diaszpórában élek,
mint rahói fenyők
tűlevelén
a fények.

REMÉNY

Reggel.

Lesem,
nézem,
látom:

ősz szó
szöszö
ködöt.

Belephet
lengeteg
len
leple,

Van Gogh-
sárgán
hullongnak
rám
az Idő
ágairól
a levelek.

Az ember
ilyenkor
már csak
Tiziano-
vörös
alkonyt
remél
magának.

sejtelem

mocorog moccan
hóvirág tavaszi szél
vers vagy villám
lesz még nem tudni
csak vért örvényesít
szemet fényez
mosoly-pihét pöccint
a szájszegélyre
esőszavakat gügyög
tócsaszemekkel
tükrözi a fényt

SZÁMLA

Pénzemen
Krisztus
elkínzott arca.
Bocsánatos bűn
nem lehetek.
Megfizetek.

VERS-SIRÁLY

Leng, lebeg életem,
mint fészűben a hajsza,
vagy akár a tó,
amelyre nem száll
se ladik, se hajó
s nem jön
valaki
felkavarni
vizét,
hogy megmutassa szeme
csillagszínét.
– De mit tehet,
kit ottfelejt
szerelem, évszak, szél,
s kevés az esély,
hogy sodrása legyen
és borzas ege –
Vers,
gyöngyös sirályom,
röppenj világgá,
hogy utánad kiáltsam:
világom virága,
virágom világa
nincs sehol!

TOWER-HÍD

Horváth Annának

Felkeresem
kézjegyed
Tower-hídját,
elindulok rajta
hozzád.

ÚR

Úrt vájt belém
a csönd.
Benne lényem
ödöng.

VEREBEK

Nyirok függönyén villan át
takaratlan testtel az este.
Két gyufaláng-fényű pózna
bekattan rímpárnak a versbe.

De valakinek nem fontos,
fáznak-e a verebek este,
hogyan van-e hová húzódnuk
– valakinek nem fontos ez se.

Ti, nyirokba pólyált verebek:
bújjatok ide éjszakára,
szempillám meleg födele alá
– veletek együtt legyek árva!

A CSENDEN TÚL

Bolyongok
az éjszakák
hold-mosta
szurdokjaiban.

Mégse tudom,
nem tudhatom:
a csenden túl
mi van?

A LEGKISEBB

Szívemből egy darabot
itt hagyok, ha akarod.

Én vagyok a legkisebb,
aki nem kell senkinek.

Hamuban sült pogácsa
képzeletem csigázza.

Szívemből – ha akarod –
itt hagyok egy darabot.

ANYÁM

Fogózz meg jól kapádban,
elfúj a szél –
Vigyázz, anyám,
a tavasz heves, lepattogzik
meggyfád virág-zománca!

Zúgjak,
sugár-traverzek.
Róla szóljak,
fészek-szívemben
csipogó fióka-versek!

ARS POETICA HELYETT

Vérezzék bár a számat sás-szavak,
hűbb a lényeg,
bonyolultabb,
mint amit mondhatok.
Romlott vers-kalcit-oldat
önmagában a szó, kép, hasonlat.

De
ha csupán
töredéknyi dallam
tisztán csendülő cseppje
buggyan ki a számon,
azzal is kiegészül,
emberibb lesz az űr.

BÁBEL TORNYA

Szemem
pilla-palánkján
hüppögve bukik át
a sírás
orgonabokra:
marad minden korban
felépíthetetlen
Bábel tornya.

DIÓFA

Hallom,
sárgán, szárazon
zördül leveled.
Mit üzen
az Idő veled?

ÉBEREN

Hang-kő-omlás
az éjszaka.

Csillagokat
kaszabol szél-kasza.

Egy kávé mérgétől
éberen

hallgatom:
morajlik a Végtelen.

ez a dolgod

üvegcserepeket
szót szóhoz illeszteni
gondolat-palántákat
a papír fehér ágyasába ültetni
hogy lelked üvegházában
évszakvándorlások közt
felcseperedjenek
tükröt tartani
tisztát
amelyben arcod
kirajzolódik

FÉRFIIDŐ

Miért is hittem volna, hogy egyszer
a gyermek-nyárból férfi-ősz lehet,
hogy a fénymázás égbolt-porcelán
felhő-cserepekre töredezhetsz –

Férfidő: komoly és szigorú,
térhatású fények síkján sikló,
homlokba gond-betűt tördelő,
életen-halálon döntőbíró.

Férfidő: végső és kegyetlen.
Az, amit a lélek mérhet már csak:
szalvia-lázak kertje a szem,
már nincsen semmi varázslat.

Tenyerem kiszáradt medrében
– mintha elsüllyedt világrész volna –
ónszürke rétegek hevernek, s hull
az idő utáni Idő korma.

FÜBEN HEVERVE

Fű-törpék zöld tüze nyaldos,
darázs-vadászgépük kémkedik fölöttem.
Gulliver vagyok, az óriás,
ki Liliput országára törtem.

Hej, Fűország liliputi népe,
nem hódítani jöttem!

Hangya tank-rajuk ront ellenem,
ég milliónyi sárga virág-máglya.
Egy kicsit hagyjatok itt lennem
– nem hódítani jöttem –,
csak fekszem itt
a májusi sugárözönben.

HANGULAT

Jéggé kövült vén:
ülök untan
ezredvégi zugban.
Didereg a fény
odúmban.

HANGVILLA

Mint
megütött
hangvilla,
kondul
anyám nyelvén
számban
a szó.

a hiány halmazállapota

temető
csend fény
virág-gyertyák
keserű
emlékek
fejfák

anyám
ez
hiányod halmazállapota
az öntudat
lassan lassan
lelkembe
xeroxolja

HIÚSÁG

Fény,
csönd,
Idő
hömpölyög,
ezer
földi
dolog
pörög,
forog –

Hogy maradjon
utánam
valami jel:
kopott
Remingtonom
kopog.

h-moll etűd

az est-dzsungel eső-liánjain
fény-csimpánzok

a házak
akár a süllyedő hajók
s. o. s.-ezik
a rádió-tévé-hangfoszlányokat

tűnődő
eső mossza a táj vásznáról
az olajfestmény-nyarat

komorodik az este

és én
megint menekülök
hogy rám ne találjon
az ősz

IDEGEN ANYAG

Gyűl bennem
idegen anyag.

Megtermelem
halálomat.

KÖVEK

Csontöklöd ráng megremeg
okát nehogy megnevezd
Üzemel ágál benned névtelen
tilalmakat felrúgni képtelen
Mindegy mi volt és van vagy jöhet
omolnak zuhognak a kövek

LEBBEN

Szememben,
lépcsőn maradt vödörben
emléked lebben
tépett búzavirágként,
anyám.
Az idő
aranyába
kalapálva
fájdalmam
csikorgó ragyogása.

MÁRCIUS

Gyűrődik, gyűrűzik
az árokban a víz,
benne darabokra törik
a szirkó-Nap,
ahogy lábukkal a libák
rátaposnak.

Nyitva felejtve az égi csap,
szemem ereszen
villószik gyémánt-fény,
torkomtól tüdőmig
liftel márciusi szél!

Ó, tiszta, mély lélegzettel
áradó földszagú fuvallat:
ez itt a sorsom,
inni e táj levegőjét,
szemembe zárni
fenyvesei gyöngyét,

amíg be nem telik
forró vérárammal az ér,
jókedvvel a szív,
sikongó örömmel
a lélek!

MARGARÉTÁK

Fűszálak
ölen,
mezők
tenyerén,
szelekkel
ölelkezve,
napfénnel
megöntözve
élek
szelíden,
tisztán,
mint a lepkeszárnyú
margaréták.

MINT A NÁRCISZ

Villog a Nap-kakas
fény-sarkantyúja,
s hitetlen szemem
a csillanó ablaknak már hisz.

Motozás az égen,
vadliba-suhanás –
Tavaszzal sugároz,
s kedvem kivirít, mint a nárcisz.

MODIGLIANI-ALKONY

Homlokom tűzfalán
repedten
a koponya kínja
rebben.

Nyúlt alakban
sugaras ív
roppan
a Modigliani-alkonyatban.

ŐSZ

Zabszín tarló.
Zörög a szél.
Rebben a lélek:
száraz levél.

Amfora

VÍZJEL

Oleander-teste bennem él,
mint bankjegyekben
vízjel-csillagok.
Agyam tévelygő ösvényein,
szívem csipkebokránál,
tüdőm kupolája alatt
jár,
meg-megáll,
mint őszi derű
lombtalan akácok közt.

tűz

tűz voltál
lobogtál

sorsomat
hordoztad

életedbe
rejtve

szívembe
szemembe

eldugva
kigyúlva

égetsz marsz
mit akarsz

percet se
pihenve

som-szívemen
hevesen

láng-selyem
szerelem

ne apadj
ne lohadj

légy hozzám hű
bíborszemű

tűz
tűz!

NAPRAFORGÓ

Kinyújtja a vágy
feléd a karom.
Fényedet, lényedet
akarom nagyon.

Napraforgó vagyok,
te a Nap.
Forgok utánad,
szomjazom sugarad.

SZEGFŰILLAT

Mint smaragd fénycsepp,
csöppent szobám hengerelt pálmái közé
üdén,
derűs mosollyal a lány –

És elillant.
Szobám pálmái
megfordultak utána –

Miért ment el?
Őt keresi bamba szemmel a tükör,
érette sóvárog
nyugtalanul a karcsú szegfűillat,
szeretne visszaszállni
kalászos-szőke sugárból font hajára.

NYUGTALANUL

Szemem pillá-eresze alatt
riadt fecskék raktak fészket,
már nem nyugszanak,
ki-kiröppennek,
nyugtalanul köröznek,
izgatottan várnak téged.

Bizonytalan, ne kérdezd,
miért kereslek.
Várlak, mint buszra várók
az utolsó kocsit
a fagyon topogva.
Kereslek, jöjj, mert rám száll
a nyugtalanság,
bevon, mint fémet a rozsdá.

Reménytelenség, nem hiszek neked!
Perc-őzek ugrálnak
az Idő szikláin.
Te, Kedves: bárhol vagy,
megtalállak,
mert hiányzol nekem
e vas-zengésű korból,
ahol autók és autók érik egymást
– gyere, fogd meg kezem,
hogy átmehessek a túlsó járdára.

Legyél nekem
jelzőberendezés minden
megtorpanás ellen,
hited el velem:
a tücskök nem önmaguknak
hegedülnek,
a csillagok nem önmagukért ragyognak –

NEM TUDHATOM

Játszani tengert, csillagot,
mert nem vagy sehol,
rakéta-robajú szerelem –
Elhúzni
lányszívek idegen bolygói mellett
tovább, feléd,
ragyogó álom-csillagom –
Elérlek-e?
– Nem tudhatom.

kereslek

valahol itt jártál
feléreztem a szívem
mikor sóhajtottál
megéreztem ujjaid nesztét
hajad leheletét

azóta
fulladozom a csendtől
szíved nélkül
rejtselek bár színek
csillagpelyhek
megtalálalak végül

csillantsd fel szemed
űzd el az esték
barna árnyát

KÉRÉS

Neved
zengő csend.
Ennyi maradt,
el ne vedd.
Ajkamon
ha megremeg,
emlékoddal
a képzelet
ölre megy.

IGE

Már
nem
szólok
mást:
metaforát.

Legyél
egyetlen
igém
a csendben.

HIÁNYOD

Üresen futnak el
a Nap-kelyhű napok,
Hold-neon éjek:
nem vagy velem.

Forróház sugaraz
a felhevített
csillagokból.

Hánykolódom
a magány
szalma-zörejű ágyán,
sóhaj-síneken
zakatol a vágy
elfojtott lámpákkal
feléd.

ESTI TŰNŐDÉS

Mintha sok ezer évek óta
vágynék, várnék szorongva csókra,
szállni Vele összefonódva.

Baglyok huhogják árvaságom,
az álom jöttét állva várom.
Csókja nem lesz csillag a számon.

ÉRZÉKCSALÓDÁS

Képzeletem
hatalmas
dómjában
szentséges
oltár:

mintha
már
enyém
volnál.

ECETFA

Ahogy
kövek közül
fényre
küszködi
magát
az ecetfa,

kitüremkedik
számból,
rólad beszél
a vers ma.

BARLANGRAJZ

Éjszakáim
Altamira-
barlang-
falára
téged rajzol
álmain
grafit-
ceruzája.

AMFORA

Sziklákhöz
vert
ékes
amfora
a tested.

Darabokra
hullva
ékesíti
a hullámzó
tengert.

A LEGSZEBB ZENE

Ezüstsínű
csont-üstben
felforr, bugyborog
az egyetlen gondolat:
ó, ha lenne,
ha várna
engem is
asszonyi szó,
a legszebb zene!

Csonkig égve

RATKÓ

Miféle mennyei
behívót kaptál!

Hiányod zsibong,
mint méhkaptár.

Vagy
csak
elhívtak
törvénytelen
halottaidat
azonosítani égi
hatalmasságoknak?

Oda is
szolgálatot
teljesíteni mentél:
virágnak, bodzának,
katicabogárnak
jó sírért
folyamodványt tenni?

Kérdések, kérdések,
de aki a választ
megadhatná,
Kháron ladikján Hádész öblében
odisszeázik –

ROBBANÁS

Feljött épp a Hold.
Az akácfa
mint hangtalan, sárga robbanás,
beledördült
a halkra-húzott zörejű éjszakába.

SZINDBÁD HAJÓJA

Lassú, fehér felhő
vonul
szikár szélben,
kormányos nélkül
a zátonyos
Tiziano-vörös
alkohnak.

TIZENNÉGY SINGNYI MÉLYSÉG

Merülj, az első sor vízszintese vár.
Tizennégy singnyi mélység, ennyi csak,
mit kiállni kell, hisz férfi vagy, erős.
Mindegy, hullámsír hol zár magába?

Bukj alá, ez az ötödik sor szintje.
Élsz vagy halsz, leszel üres porhüvely.
Mulandó léted hol tűnt el, ne latold,
de vigyázz, itt már ármányos a víz.

Hol koralllok, algák dús szövevénye:
a mélységből felszáll száz buborék,
s tudód lombjai közt csüggedés gubbaszt.

Pajtás, bírnod kell, van levegőd még!
Győztesen törj a felszín magasába,
s hol jártál, megőrizd velem titkodat.

TRAGÉDIA

Kisasszony havában
mosolytalan estéken
a nyárra emlékező
tücsök
rezegtet
szívjelet.
Nincs felelet.

ALKONY

Hamujában nyári égnek
csonkig égett
gyertya-nap.

Hamujában nyári égnek
üszkös, égett
pillanat.

Hamujában nyári égnek
csontig égett
fájdalmak.

ASSZONYOK

Mint a méhek:
reggelenként
kirajzanak.

Mikor a sugarak
elzuhanak,
hazaszállnak ők is
az otthon kaptárjaiba.

BEREGSZÁSZ

Finta Évának

olyan ez a város
sáfáros lázáros

olyan ez a város
pórias vásáros

olyan ez a város
kufáros kalmáros

mint Jónást a cethal
vigyázz elkap felfal

ha jössz máris távozz
tékozlót elátkoz

CIGÁNYGÖDÖR

Cigánygödör,
öntött gyönyör.

Aranyhal benne a Nap,
kifogják a sugarak.

CIGÁNYLÁNY

Megejtő látvány:
füstös szivárvány.

Buján
lüktet vére.
Sorsa:
éhes vércse.

expoziációk

1

vakolat-idő
hámlik
betemet
a számig

porló
rög-napok
levegőt
kegyelmet
nem kapok

2

varjúhodik az ég
dölyfösen károg
árnyékom eldől
magam állok

3

reménység tükröz
ablakszemből
elválik lassan
szép a szebbtől

4

kő landol
pitypangon
fény csöndlik
csillagzom

filozófiák

1

írni
annyi
bírni
a lét
lélegzetét

2

lét-nyersanyag
arany mása
a vers

GALAGONYA

Olajjal
szebbet
a flamandok sem
festhettek
volna:

Isten
ege alatt
alkony virít,
égővörös
galagonya.

grafika

reggel
a Nap-kéve
kalász-fénye
meleg
laza

egy
hegy
kék
buborék
ez itt a
haza

GYERTYA

Függöny
mögött
a fény
szikár:

a hajnal
falra
pingált
gyertyaszál.

SÓHAJOK

Akár a fűz
levele,
csüng
szememből
a vers.

A nyár égett
rongyai.
Az Idő színét
hulló levél
mondja ki.

Oscillál
az értelem:
létezem?

Átfolyik
rajtam a vágy:
zizerésző
villanyórán
az áram.

Csak
ne áhítózna
homlokomra
sziszegő
szél-kobra,
bújna hozzám
a remény:
bíbic
a bokorba.

HÁROMSZOR

Algásodó
üvegtok-ég.

Borostyánba
kövült Idő.

Verset nemző csend,
álom-grafika:

tavasztél-május,
nyárfa-hó-hamu –

Kit a hajnal fénye
keresztel:
háromszor
tagadja meg a Tenger.

HASONLAT

Egünk gyöngy köldöke
a Hold,
a Mindenség
színén
kereng.

Talán
Mikes Kelemen arca
tükrözte így
a dübörgő
tengert.

KESERŰ FŰ A SZÁMBAN

Kecskés Béla emlékére

Jöttél.

Nem akartam én emlékezni,
csak zárt szemhéjamon,
mint képernyő vásznán,
arcod kezdett el derengeni.

Keserű fű a számban.

Elmentél.
Cement-tél
fehérlik, mint a mész.

Hideg bársonnyal
teríti be a szél.

LÁMEK HEGEDŰJE

Mint mikor ha felsírt
Lámek hegedűje
istenek mennyei nektárja
áradt a lelkünkbe

Mint mikor ha felsírt
Lámek hegedűje
szoknyát vasaltak fényt
szórt a csizmák tükre

Mint mikor ha felsírt
Lámek hegedűje
vének már pusmogták reggel
ki kivel esett bűnbe

Mint mikor ha felsírt
Lámek hegedűje
azóta arcukat az Idő
árkolta beülte

Hallgat a húr elnémult
Lámek hegedűje
emléke kesergő némasága
suhog a lelkünkbe

MÉLYSÉG, MAGASSÁG

Légy magasság,
hogy mélység tudj lenni.
Légy tenger,
hogy a csúcsot magadban lásd.

Légy mélység,
hogy a magasságra felnézhess.
Légy hegy,
hogy a tenger háborogjon ellened.

A hegyért tengernek,
a tengerért hegynek kell lenned.

ODAÁTRA

*Kecskés Bélának,
posztumusz*

Leszek esztorgályosa
a szónak.
Formázok tölgyből gerincet
rólad.

TISZTA, SZÉP IGÉKKEL

1997 óta, amikor közös barátunk és szellemi oltalmazónk, Kecskés Béla a sors megfellebbezhetetlen akaratának engedelmeskedve magunkra (kettőnkre) hagyott bennünket, Ferenczi Tihamér időnként betoppant hozzám. Nem túl gyakran, de éveken át rendszeresen, valahányszor kiszakadni vágyott a ráomlott magányból.

Soha nem jött és ment üres kézzel: elhozta újabb verseit, kedvünkre kibeszéltük magunkat, vitt olvasnivalót.

Később egyre ritkábban jelentkezett, pár éve nem is jön, de úgy hiszem, barátságunk – a személyes kontaktusból látens kapcsolattá lényegülve – megmaradt.

Kapcsolatunknak kettős hozadéka volt, van, hiszen mindketten nyertünk általa. Ő jó szívvel, értékmentésre fókuszáló figyelemmel szerkesztett verseket, sőt kötetet (*A csenden túl*), én a mindenkor mesterkéletlen szerénységet tanúsító pályatárs személyiségének ismeretét a legapróbb rezdülésekig.

A kétezredik esztendő tavaszán hálás szerepet osztott rám jósorsom: a Mandátum Kiadó munkatársának megbízásából, éppen esedékes (mert nagyjából kiszámítható) látogatása alkalmával kezébe adhattam *Vízjel* című verskötetének igényes kivitelezésű, még nyomdafesték-illatú példányait. Ahogy álmaiban az *örökké hiányzó* Kedves darázsderekeit, magához ölelte a nagyon is létező könyvecskét, gyermekmód szökdécselt, ujjongott. Azt mondta: most már hiszi, *nem él hiába*. Ugyanilyen öröm járta át egész lényét, amikor 2004-ben új, az Intermix Kiadónál *A csenden túl* címmel szerkesztésében megjelent kötetének tiszteletpéldányait vette át.

Az örülni-tudás sajátos képessége és formája – Ferenczi Tihamér személyiségének egyik leplezetlen tulajdonsága – mindkét esetben abból az egyszerű tényből fakadhatott, miszerint végre *önálló* kötetait vehette kezébe; a korábbiakra ugyanis kényszerű karcsúság, újságból való kiollózhatóság és összefűzhetőség (*Szívem volt már minden*), a társszerzőség (*A várakozás legszebb reggelén*, *Vergődő szél stb.*) vagy a Janus-arcúság (*Férfiudó*) volt jellemző.

Meggyőződésem szerint ok a mi örömünkre (is), hogy Ferenczi Tihamér költői termésének legjava az említett kötetekben megjelent, azaz elérhetővé

vált a versolvasók számára. Darabszámmal mérve korántsem lenyűgözően gazdag ez a termés, az egymást követő kötetekben újrapiublikált verseket is találunk – mindegyiket lakonikusabb tömörséggel újrafogalmazva –, de mit számít a mennyiség Illyés Gyula igazságával szemben, miszerint az alkotók életműve esetenként elfér egy mellényzsebben. Más szóval: a kevés is lehet kerek egész, megbecsülendő érték.

Ferenczi Tihamér költészete *romlatlanul, romolhatatlanul* tiszta, benne minden *az és annyi, ami és amennyinek* látszik. Ezzel a véleménynel aligha tévedek nagyot, hiszen az egészen laikus olvasó is elsőre megállapíthatja, ebben a versvilágban nincsenek mesterségesen teremtet, a szerző személyiségének belső tájait és/vagy az embervilág, netán a természet jelenségeit homályba burkoló ködök. A költő minden sorban, képben, hasonlatban önvalóját (vagy annak részét) és a megtapasztalt világ azon átszűrt valóságát adja, a legbelsőbb lelki-hangulati rezdülésekről is gyakran szinte sokkoló módon „tudósítva” olvasóját. Ennek a megvalósított szándéknak köszönhetően akadálytalanul be- és átlátható költészete, s általa ő maga, a minden dolgok iránt felettebb érzékeny személyiség. Legsikerültebb írásai a meghökkentően rövid, egyetlen gondolatot megragadó, frappánsan kifejező versek.

Ferenczi Tihamér költészete vitathatatlanul *hiteles* – kívánczik papírra az újabb minősítés, vélhetően nem kevesebb okkal, joggal. Az ő versei ugyanis a sokféleképpen determinált sorshelyzettel sújtott, az „átlagosnál” esendőbb ember érzés- és gondolatvilágát jelenítik meg, ráadásul semmire sem jó álszemérem vagy éppen hivalkodás nélkül, szinte profán egyszerűséggel, természetes őszinteséggel, vallomásosan: „*Jéggé kövült vén: / ülök untan / ezredvégi zugban. / Didereg a fény / odúmban.*” (*Hangulat*) Vagy: „*Csontöklöd ráng megremeg / okát nehogy megnevezd / Üzemel ágál benned névtelen / tilalmakat felrúgni képtelen / Mindegy mi volt és van vagy jöhet / omolnak zuhognak a kövek* (Kövek).

Ez a versvilág *oltalmazó* is, mert a sokat – a magáramaradottság gyötrelmeit – sejtető kérdésre, hogy „...*mit tehet / kit ottfelejt / szerelem, évszak, szél, / s kevés az esély, / hogy sodrása legyen / és borzas ege*” (*Vers-sírály*), a hiányokkal hadakozó költő versének befejezéseként aligha adhatna más választ: „*Vers / gyöngyös sírályom, / röppenj világgá, / hogy utánad kiáltsam: / világom virága, / virágom világa / nincs sehol!*” Ferenczi Tihamér tehát verssel, versbe próbál menekülni az öt kőkemény könyörtelenséggel szűk térbe szorító külső erőktényezők elől. Mi sem „természetesebb”, hogy sziszegve, feljajdulva, ám

éppen a mesterségbeli tudást jelző *visszafogottsággal*, nem szánalmat vagy a személyes kínok teátrális túllihegésével ellenérzületet keltve.

Voltak, vannak költőink, akik a személyes sors kínjait világfájdalom szintjére emelve kiáltoznak valamiféle „megoldásért”. Ferenczi Tihamér eredendően más alkat. Úgy tűnik, ismeri saját lehetőségének határát, nem azon túlra vágyik, hanem a „től” és „ig” közötti, eleve adott teret igyekszik maradéktalanul birtokba venni, kitölteni. (Ebben is különbözik azoktól a pályatársaktól, akik előszeretettel bóklásznak „csillagközi” magasságokban, de a talpuk alá simuló füvek szépségét nem érzékelik.) *Ars poetica helyett* című versének első szakaszában írja: „Vérezzék bár a számat sás-szavak, / hüebb a lényeg, / bonyolultabb, / mint amit mondhatok. / Romlott vers-kalcitoldat / önmagában a szó, kép, hasonlat”. Sokatmondó fogalmazás ez, hiszen világossá teszi, hogy a költő megvívja „szokásos” harcát a nyelvi kifejezhetőség maximumáért, de kénytelen tudomásul venni, hogy a kimondani-érdemeset voltaképpen csak sejtetni képes a leírt szó, s hogy a költői eszköztár akár virtuóz módon történő használata a születő versekben teremtett *szellemi hozadék* nélkül fabatkát sem ér.

Ferenczi Tihamér vélhetően jól tudja, hogy a tágabb Egész (társadalom, sőt Univerzum) problematikájának kimondva-feloldása elsősorban az emberi gyötrelmek csillapításával kísérrelhető meg, de korántsem a siker esélyével, hiszen világunkban a nagy hiányok terhét cipelő költő gyakran vánszorgásra, újabb és újabb negatív csodákkal való szembesülésre kényszerül, ahelyett, hogy otthonra lelne abban. Mindenesetre: az emberi létezés problémáinak feloldása a szűkebb lét-közege megérintése, emberhez méltóbb minőségűvé emelése nélkül eleve esélytelen vállalkozás. Ferenczi Tihamér egyaránt szembesül szűkebb és tágabb környezetének jobb sorsra érdemes elesettjeivel, de – Balla D. Károly megállapítását idézve – „világfájdalom helyett inkább a fázó verebek miatt aggódik”: *Ti, nyirokba pólyált verebek: / bújjatok ide éjszakára, / szempillám meleg födele alá / – veletek együtt legyek árva* (Verebek). Nincs rá jobb szó: ez a felismert sorsazonosság *megdöbbenítő*.

Persze, minden valamirevaló költő rosszul érzi magát világunk rideg érdekviszonyokkal (is) átszőtt valóságában, de vannak, akik megalázó alku révén vagy arra is gyáván hajlamosak betagozódni a megvetett közegbe. Ferenczi Tihamér csodálni valóan kényes a lélek belső tisztaságára, szuverenitására, minden körülmények közt óvja, megőrzi azt. Sajátságosan krisztusi magatartás ez, épp ezért – muszáj kimondani – „korszerűtlen”,

mert kortársai(nk) sokasága inkább a sunyi, rozsdamentesen önző céltudatossággal ügybuzgó menedzser-mentalitást igényeli és gyakorolja, azt tartja egyedül üdvözítőnek, nem a lelki tisztaság, az erkölcsi értékek előbbvalóságát. Csakhogy Ferenczi Tihamér magatartásának és költészetének „korszerűtlensége” a jószerivel máig ismeretlen, a sejtelmek dimenziójában azonban változatlanul munkáló roppant őserőből, értéktiszteletből ered, ezért az ő emberi-költői magatartása *minden időben érvényes* magatartásforma, még akkor is, ha tudjuk, nem váteszi magasságból sugaraz felénk, hanem köztünk, szemmagasságban világol. S hogy nem szándéktalanul, azt a részben már idézett *Ars poetica helyett* című vers második szakaszában vallja be: „... *ha csupán / töredéknyi dallam / tisztán csendülő cseppje / buggyan ki a számon, / azzal is kiegészül, / emberibb lesz az űr*”. Lehetne vitatni, mennyire „helytálló” ez a hit (a hétköznapi tapasztalatok szerint aligha), mégis, ettől függetlenül tiszteletre méltó, mert a használni-akarás motiválja. Ebben ez értelemben kétségtelenül „elkötelezett” költőről beszélhetünk, akitől idegenek az írott szó célját, felelősségét tagadó irányzatok.

Ferenczi Tihamér versbeszédének értelmezéséhez nincs szükség semmiféle „kódra”. Önkifejezési kísérleteihez egyedüli eszköz a nyelv, hát tisztelettel bánik vele. Tudatosan kerüli a többszörösen áttételes fogalmazást és a pályája korábbi szakaszaiban verseire jellemző, ugyancsak többszörösen kötőjeles szóösszetételeket. Nyilván felismerte, hogy a vállalt feladatot – az emberi megmaradásunkat tiszta, szép szavakkal szolgáló üzenetek megfogalmazójának és közvetítőjének szerepkörét – ezek nélkül is betöltheti. Igaza lett, hiszen az évtizedek alatt napilapokban, folyóiratokban és kötetekben megjelent versei bizonyítják látókörének *tágulását*, a költői eszköztár *magabiztos* használatát, lassú, de kellő odafigyeléssel érzékelhető költői *fejlődését*.

Nem tudható, követik-e Ferenczi Tihamér köteteit újabbak, hiszen az idén hetvenedik születésnapjához érkező költő, a „badalói remete” évek óta folyóiratban sem publikál. Kétlem, hogy „kiírta” volna magát, inkább azt gyanítom, hogy a vélt mellőzöttség tudata apasztotta el kedvét, energiáját az írástól és a publikálástól. Ha így van, születésnapja legyen alkalom arra, hogy irodalomszervezőink megszólítsák őt, és ő is megszólaljon újra.

Nagy Zoltán Mihály

TARTALOM

Szalvia-lázak kertje

valamit mondani	7
Rahói fenyők	8
Remény	9
sejtelem	10
Számla	11
Vers-sirály	12
Tower-híd	13
Úr	14
Verebek	15
A csenden túl	16
A legkisebb	17
Anyám	18
Ars poetica helyett	19
Bábel tornya	20
Diófa	21
Éberén	22
ez a dolgod	23
Férfidő	24
Fűben heverve	25
Hangulat	26
Hangvilla	27
a hiány halmazállapota	28
Hiúság	29
h-moll etűd	30
Idegen anyag	31
Kövek	32
Lebben	33
Március	34
Margaréták	35
Mint a nárcisz	36
Modigliani-alkony	37
Ősz	38

Amfora

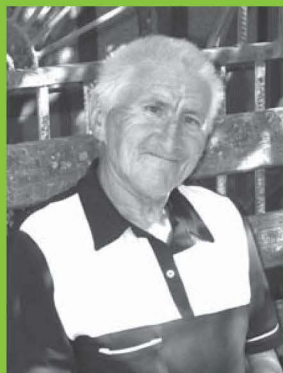
Vízjel	41
tűz	42

Napraforgó.....	44
Szegfűillat	45
Nyugtalanul.....	46
Nem tudhatom	48
kereslek	49
Kérés	50
Ige.....	51
Hiányod	52
Esti tűnődés	53
Érzéksalódás.....	54
Ecetfa	55
Barlangrajz	56
Amfora.....	57
A legszebb zene	58

Csonkig égve

Ratkó.....	61
Robbanás.....	62
Szindbád hajója	63
Tizennégy singnyi mélység	64
Tragédia	65
Alkony	66
Asszonyok	67
Beregszász	68
Cigánygödör	69
Cigánylány	70
expozíciók	71
filozófiák	72
Galagonya	73
grafika.....	74
Gyertya	75
Sóhajok	76
Háromszor.....	77
Hasonlat	78
Keserű fű a számban	79
Lámek hegedűje	80
Mélység, magasság	81
Odaátra.....	82
Tiszta, szép igékkel (utószó).....	83

Ferenczi Tihamér 1941. november 24-én a beregszászi járási, Tisza-parti Badaló községben született. Ma is itt él, édesanyja halála óta közeli rokonai családjával egy fedél alatt. Az M. Takács Lajos magyarországi irodalomtörténész közreműködésével a debreceni klinikán történt szemműtétje sokat javított a vele született látáshibán, de ma is rokkantsági állományban van.

Általános- és középiskolai tanulmányait szülőfalujában végezte, 1966-ban érettségizett.

1965 óta publikál kárpátaljai lapokban: Kárpáti Igaz Szó, Vörös Zászló (a Beregi Hírlap elődje), Hatodik Síp, Együtt. Több költeménye megjelent ukrán fordításban és magyarországi folyóiratokban, a Kárpáti Kalendárium irodalmi mellékleteiben. Önálló kötetei mellett számos antológia és almanach társszerzőjeként vált ismertté: A várakozás legszebb reggelén (1972), Szívárványszínben (1977), Lendület (1982), Sugaras utakon (1985), Évgüürük (1987), Vergődő szél (1990), Töredék hazácska (1994), Verecke (2003), Viszontlátás (2008). Első önálló kötete 1979-ben jelent meg a József Attila Irodalmi Stúdió Könyvtára sorozatban Szívem volt már minden címmel, a legutóbbi 2004-ben (A csenden túl). A magyar irodalom Kárpátalján 1945–1990 című monográfiájában Pál György irodalomtörténész az ő költészetét is elismerően értékelte. 2001-ben megkapta a Magyar Írószövetség elnökének elismerő oklevelét.

Egyéniségére a természetes szerénység, költészetére a halkszavúság és nemes egyszerűség jellemző. Egyformán érzékeny a szűkebb és tágabb létközeg jelenségei iránt, mondanivalóját legtöbbször sokkolóan rövid, egy-egy gondolatmenetet lakonikus tömörséggel megfogalmazó versekben fejezi ki. Kimondatlanul is azt vallja, hogy a létezés egész világunkat átható problematikájának feloldása elsősorban a szűkebb közegben érzékelhető emberi gyötrelmek kimondásával, csillapításával kísérelhető meg. E tekintetben költészete kétségtelenül irodalmunk sajátosnak nevezhető és megbecsülendő értékei közé tartozik.